

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/38/2024
Identifikačné číslo spisu:	1109222994
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1109222994.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUPITER SK s.r.o., Limbach, Limbová 451/3, IČO: 35966254, zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Pezinok, Malacká cesta 2/B, proti žalovanej Slovenskej republike - Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, Štefanovičova 5, IČO: 00151742, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-7C/179/2009, (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/179/2009), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 14. februára 2023 sp. zn. 14Co/59/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 14. februára 2023 sp. zn. 14Co/59/2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava IV, pôvodne Okresný súd Bratislava I, (ďalej „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) rozsudkom z 9. júla 2018 č. k. 7C/179/2009 - 687 v spojení s opravným uznesením z 25. septembra 2018 č. k. 7C/179/2009-720 žalobu zamietol a žalovanej v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania bol nárok žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy (nemajetkovej ujmy v sume 25.000 eur, škody v sume 13.185,37 eura s úrokom z omeškania 12,50 % ročne od 19. júna 2009 do zaplatenia a škody vo výške 37.215,26 eura s úrokom z omeškania vo výške 12,75 % ročne od 25. novembra 2007 do zaplatenia), ktorá mu mala vzniknúť nesprávnym úradným postupom Daňového úradu Bratislava III. (ďalej len „správca dane“, „DÚ“) spočívajúcom vo: 1/ vyfabulovaní fiktívnej zápisnice o ústnom pojednávaní dňa 11. decembra 2007 - za žalobcu bola zápisnica podpísaná neidentifikovateľnou osobou, pričom za žalobcu sa mala pojednávajúca zúčastniť p. Y., ktorá uviedla, že podpis na zápisnici nie je jej podpisom, 2/ priostrením šikany žalobcu, 3/ odmietnutím vykonať kontrolu v zákonom ustanovenej lehote do 24. novembra 2008, 4/ odmietnutím prerokovať Protokol o výsledku kontroly zisťovania nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH za II. štvrtrok 2007, 5/ nevydaním rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote a tým aj znemožnením prístupu žalobcu k súdu, 6/ porušením § 79 ods. 2 zákona o DPH, nakoľko daňovú kontrolu nezačali v súlade s

platnými ustanoveniami zákona o správe daní a poplatkov, 7/ vyfabulovaním opakovanej kontroly na vrátenie nároku na NO („nadmerný odpočet“) DPH za II. štvrtrok 2007.

1.2. Pokiaľ išlo o nesprávny úradný postup, okresný súd poukázal na ustanovenie § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. konštatoval, že súd konajúci o nároku o náhrade škody nie je oprávnený urobiť záver o tom, že postup iného orgánu bol nezákonný, preto prihliadol iba na dôkazy, spôsobilé nesprávny úradný postup (NÚP) preukázať - a to rozhodnutia a vyjadrenia orgánov, ktoré boli oprávnené nesprávny úradný postup hodnotiť.

1.3. V danej veci zo zisteného skutkového stavu okresný súd konštatoval, že správca dane sa, v súvislosti s uplatňovaním nadmerného odpočtu DPH žalobcom za II. Q 2007, rozhodol u žalobcu vykonať daňové kontroly. Vykonanými šetreniami zistil, že žalobca si v období II. Q 2007 uplatnil nadmerný odpočet DPH neoprávnene (práve naopak mu mala vzniknúť daňová povinnosť). Správca dane vydal aj dodatočný platobný výmer dňa 2. júla 2008, ktorým žalobcovi vyrúbil rozdiel dane DPH za zdaňovacie obdobie I. až III. štvrtrok 2006. Na základe kontrolných zistení bol dňa 18. decembra 2008 vypracovaný protokol. Prerokovanie Protokolu sa však napokon neuskutočnilo, pretože oddelenie vnútornej kontroly Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „DR SR“) na základe vykonanej kontroly skonštatovalo nesprávne doručenie upovedomenia o začatí daňovej kontroly H. v čase, keď nebol osobou oprávnenou zastupovať žalobcu, t. j. upovedomenie nebolo doručené v súlade so zákonom a tým sám správca dane nepovažoval túto kontrolu za zákonne začatú. Preto správca dane v tejto daňovej kontrole nevydal ani žiadne právne účinné rozhodnutie, ktorým by bola žalobcovi vyrúbená povinnosť zaplatiť daň, resp. ktorým by nebol priznaný nadmerný odpočet DPH. Následne dňa 9. marca 2009 správca dane doručil zástupcovi žalobcu Ing. W. oznámenie o začatí („ďalšej“) kontroly za zdaňovacie obdobie II. Q - IV. Q 2007. O vykonanej kontrole bol vypracovaný protokol dňa 29. januára 2010, ktorý bol žalobcovi doručený na vyjadrenie (23. februára 2009 sa žalobca k nemu vyjadril). Táto daňová kontrola bola ukončená dňa 16. marca 2010 s následným vydaním dodatočného platobného výmeru zo dňa 17. marca 2010 o vyrúbení rozdielu dane z DPH za zdaňovacie obdobie druhý štvrtrok 2007 v sume 40.794,82 eura. Nakoľko však žalobcovi nebol nadmerný odpočet v sume 37.215,27 eura (vykázaný v podanom daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie druhý štvrtrok 2007) vrátený, žalobcovi ako platiteľovi dane DPH bola určená povinnosť zaplatiť dodatočnú daň vo výške 3.579,55 eura. Žalobca podal proti nemu odvolanie, o ktorom nebolo v čase rozhodovania súdu rozhodnuté. Tieto závery rovnako vyplývajú aj z rozsudku KS BA č. k. 1S/3/2010-118 zo dňa 8. júla 2010 (ktorý bol preskúmaný Ústavným súdom SR, pričom rozhodnutím sp. zn. ÚS 467/2010-14 zo dňa 8. októbra 2010 bola podaná ústavná sťažnosť žalobcu proti nemu odmietnutá ako zjavne neopodstatnená) a z protokolu DÚ BA III č. 602/321/10253/2010 z 29. januára 2010 o výsledku zistenia daňovej kontroly vrátane jeho Dodatku.

1.4. Vzhľadom na zistený skutkový stav (oznámenie DÚ BA III č. j. 602/321/22809/2009 zo dňa 12. marca 2009 (čl. 16 - druhá strana, čl. 165), list DR SR zo dňa 17. júla 2009 (čl. 94), list DR SR zo dňa 30. septembra 2009 (čl. 194)) súd prvej inštancie uzavrel, že správca dane sa dopustil nesprávneho úradného postupu, za ktorý považoval to, že písomnosti vystavené správcom dane (pred dňom napísania listu zo dňa 12. marca 2009), týkajúce sa okrem iného II. Q 2007 neboli vydané a doručené daňovému subjektu podľa § 15 a § 17 zákona č. 511/1992 Zb., a preto nie je možné tieto písomnosti považovať za účinne doručené. Listy DR SR zo dňa 17. júla 2009 a DR SR zo dňa 30. septembra 2009 žiadny nový nesprávny postup nedeklarovali, keďže sa týkali prešetrenia vybavenia predchádzajúcich podnetov žalobcu, vybavených práve listom DÚ BA III č. j. 602/321/22809/2009 zo dňa 12. marca 2009, pričom závermi týchto listov bolo to, že podnet žalobcu vybavený listom DÚ BA III č. j. 602/321/22809/2009 zo dňa 12. marca 2009 bol vybavený správne. Iný rozsah nesprávneho úradného postupu okresný súd nemal preukázaný. K námietke žalobcu, že nesprávny úradný postup vyplýval aj z listov prokuratúry, ktorými prokuratúra konštatovala nezákonnosť s následným podaním protestu prokurátora, súd uviedol, že podaným protestom prokurátora nebolo vyhovené, preto z dotknutých listov prokuratúry (č. Pd/53/10 a Pd 80/10 zo dňa 19. októbra 2010) nesprávny úradný postup vyvodit' nemožno. V súlade s § 24 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o tom, či v prípade namietaným prokurátorom zákon porušený bol alebo nie, sa rozhoduje v osobitnom konaní o proteste prokurátora. V danom prípade v konaní o protestoch prokurátora nebolo rozhodnuté, že v namietaných prípadoch bol zákon porušený, resp. takáto skutočnosť v konaní preukázaná nebola.

1.5. Pokiaľ išlo o vznik škody a príčinnú súvislosť, okresný súd poukázal na ustanovenia § 9 ods. 2, §

17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. s tým, že žalobca titulom náhrady skutočnej škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu žiadal priznať: 1/ sumu 13.185,37 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody vo vzťahu na plnenie podľa dohody o vykonaní práce medzi žalobcom a Z., 2/ sumu 37.215,26 eura s príslušenstvom z dôvodu, že správca dane nezabezpečil postup podľa § 79 ods. 2 zákona o DPH, a teda mu vznikla škoda spočívajúca v nevyplatení nadmerného odpočtu DPH. Pokiaľ išlo o nárok na zaplatenie sumy 37.215,26 eura s príslušenstvom, súd prvej inštancie uviedol, že o tom, či v skutočnosti daňovému subjektu vznikol nárok na vyplatenie nadmerného odpočtu DPH, rozhoduje príslušný správca dane. Žalobca v konaní nepreukázal, že mu nárok na vyplatenie nadmerného odpočtu DPH vznikol. Z rozsudku KS BA č. k. 1S/3/2010-118 zo dňa 08. júla 2010 a z protokolu DÚ BA III z 29. januára 2010 o výsledku zistenia daňovej kontroly vrátane jeho Dodatku vyplynulo, že za dotknuté zdaňovacie obdobie (II. Q 2007) žalobcovi nárok na vyplatenie nadmerného odpočtu DPH vôbec nevznikol, ale naopak, vznikol mu daňový nedoplatok, ktorý bol žalobcovi vyrúbený dodatočným platobným výmerom. Pretože žalobca v konaní nepreukázal, že mu vznikol nárok na vrátenie nadmerného odpočtu DPH, nepreukázal ani vznik zodpovedajúceho nároku na náhradu škody ani vznik škody spočívajúcej v nevyplatení príslušenstva k tomuto nároku. Z uvedených dôvodov súd žalobu v tejto časti zamietol. Žalobca si ďalej v konaní uplatňoval aj náhradu škody vo výške 13.185,37 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody vo vzťahu na plnenie podľa dohody o vykonaní práce medzi žalobcom a Z.. Predmetom Dohody o vykonaní práce zo dňa 22. novembra 2007 bolo zastupovanie vo veci daňovej kontroly zisťovania oprávnenosti nároku na vrátenie NO DPH za II. Q 2007 Daňovým úradom BA III, a to do skončenia daňovej kontroly, vydania právoplatného rozhodnutia vo veci priznania/ nepriznania uplatneného nadmerného odpočtu, resp. do ustálenia právneho stavu. Na základe tejto dohody si žalobca titulom škody uplatňoval sumu 5.742,54 eura ako mesačnú odmenu za približne 17 mesiacov a sumu 7.442,83 eura ako cieľovú prémie. Cieľová odmena bola dojednaná v Dohode o vykonaní práce zo dňa 22. novembra 2007 vo výške 20 % z istiny nezákonne zadrživanej sumy (NO DPH). V konaní nebolo preukázané, že akákoľvek suma nadmerného odpočtu DPH bola, prípadne stále je správcou dane nezákonne zadržovaná resp. neoprávnene nevyplatená žalobcovi, preto prípadná cieľová odmena v danom prípade je 20 % z nuly. Súd preto uzavrel, že žalobca nepreukázal, že zamestnancovi žalobcu vznikol akýkoľvek nárok na vyplatenie cieľovej odmeny. Ďalej okresný súd poukazoval, že žalobca tvrdil, že sa nechal v konaní zastúpiť H. (manželom konateľky žalobcu) ako odborníkom z dôvodu, že konateľka žalobcu nebola v daňových veciach erudovaná. Okresný súd uzavrel, že zástupca žalobcu ako odborník musel vedieť, keď prebral od správcu dane upovedomenie o výkone kontroly, že nie je osobou, ktorá je na to oprávnená, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že následne sa žalobca zastúpený rovnakým zástupcom domohol konštatovania nesprávneho úradného postupu práve z tohto dôvodu. Pretože nesprávny úradný postup spôsobil resp. k nemu podstatnou mierou prispel samotný žalobca bolo by podľa názoru okresného súdu priznanie akejkoľvek škody takto vzniknutej v rozpore s dobrými mravmi. Z uvedeného dôvodu žalobu aj v tejto časti zamietol. Súd ďalej uviedol, že ak by žalobca postupoval s primeranou dávkou odbornosti a bezodkladne správcu dane na nesprávne doručenie písomnosti upozornil a súčasne riadne a včas si splnil všetky povinnosti, na ktoré ho správca dane vyzval, nebolo potrebné, aby bol zastúpený tak dlhý čas dotknutým zástupcom, t. j. náklady v tejto súvislosti vynaložené na základe dohody potom nemožno vyhodnotiť ako náklady v príčinnej súvislosti s preukázaným nesprávnym úradným postupom. Na základe týchto skutočností súd uzavrel, že žalobca vznik škody v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom nepreukázal.

1.6. Pokiaľ išlo o požadovanú nemajetkovú ujmu, okresný súd žalobu zamietol s poukazom na nedostatok rozhodných tvrdení žalobcu. Napokon súd vyhodnotil ako nedôvodnú i námietku žalobcu, že v súčasnosti už vznik nemajetkovej ujmy nevie preukázať z dôvodov na strane konajúceho súdu, pretože v dôsledku dlhého súdneho konania svedkovia zomreli. Okresný súd poukázal, že v priebehu súdneho konania obe procesné strany predkladali/označovali súdu dôkazy bez dostatočnej špecifikácie, aká sporná skutočnosť sa má navrhnutým dôkazom preukázať. Uvedený nedostatok nebol odstránený ani na základe výzvy súdu. Námietke žalobcu identifikovanej v tomto bode by bolo možné priznať právnu relevanciu, len ak by v konaní uviedol predpoklady vyžadované ustanovením § 17 zákona č. 543/2005 Z. z., ktoré boli v konaní sporné, čo sa však do vyhlásenia uznesenia o ukončení dokazovania nestalo.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 14. februára 2023 č. k. 14Co/59/2019-749 aplikujúc ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie spojení s

oprávným uznesením potvrdil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, úspešnej v odvolacom konaní, ich náhradu nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že okresný súd správne uzavrel, že medzi žalobcom namietaným nesprávnym úradným postupom správcu dane (nezákonne začatá a vedená daňová kontrola na podklade neúčinného doručenia upovedomenia o výkone kontroly doručovaného dňa 22. novembra 2007 H.) a vznikom deklarovanej škody vo výške 37.215,26 eura nebola priama príčinná súvislosť ako jeden z predpokladov pre vznik nároku na náhradu škody voči štátu. Zároveň nebola preukázaná ani dôvodnosť, resp. vznik samotnej škody u žalobcu až vo výške 37.215,26 eura. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu doplnil, že nesprávne (nezákonné) začatie daňovej kontroly na podklade upovedomenia o výkone kontroly doručovaného dňa 22. novembra 2007 H. W., vylučovalo v nej priznať žalobcovi uplatnenú sumu nadmerného odpočtu DPH. Navyše pri tejto kontrole bolo správcom dane zistené, že žalobca si nadmerný odpočet DPH za II.Q 2007 v sume 37.215,27 eura uplatnil neoprávnene, preto mu nebol vrátený, ale bola mu určená povinnosť zaplatiť dodatočnú daň v sume 3.579,55 eura. Samotná oprávnenosť žalobcom uplatneného nadmerného odpočtu DPH sa nepreukázala (práve naopak), a ak by aj bol žalobcovi nadmerný odpočet DPH postupom podľa § 79 ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. bez ďalšieho vyplatený (z dôvodu, že v lehote podľa § 79 zákona č. 222/2004 Z. z. správca dane zákonne nezačal žiadnu daňovú kontrolu, ktorá by jeho vyplatenie oddialila), tento by sa stal neoprávneným prospechom, ktorý by bol žalobca povinný následne (neskôr) vrátiť. Preto si žalobca nemohol uplatňovať nárok na náhradu škody zodpovedajúci (až) sume uplatneného nadmerného odpočtu DPH z dôvodu neúčinne začatej prvej daňovej kontroly, (keďže sa neskôr ukázalo, že samotný uplatnený nadmerný odpočet nebol oprávnený). V danej veci samotné nezákonne (neúčinne) vedené pôvodné daňové konanie nebolo príčinnou nevyplatenia nadmerného odpočtu DPH žalobcovi, ale ním bolo to, že sa neskôr (ďalšou daňovou kontrolou - pri ktorej k nesprávnemu úradnému postupu nedošlo) zistila samotná neoprávnenosť uplatneného nadmerného odpočtu DPH, resp. sa zistila dodatočná daňová povinnosť žalobcu. Navyše platí, že, ak postup orgánu verejnej moci smerujúci k vydaniu rozhodnutia bol nesprávny, avšak zároveň bol završený vydaním samotného rozhodnutia, platí, že sa možno domáhať náhrady škody len z titulu nezákonného rozhodnutia, pretože takéto nezákonné rozhodnutie v sebe subsumuje aj nesprávny úradný postup. Žalobcovi však nemohol vzniknúť nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím z dôvodu, že predpokladom vzniku tohto nároku je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť príslušným orgánom (§ 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z.). Samotné uplatnenie nadmerného odpočtu DPH ešte neznamená, že takýto nárok je zároveň nárokom oprávneným. Škoda na majetku žalobcu by tu teda mohla vzniknúť len z dôvodu nekonania správcu dane t. j. v podobe opomenutia konania podľa § 79 ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z., na ktoré bol povinný, pričom jej výška by mohla zodpovedať ušlému zisku z tejto sumy, ktorý by získal jej prípadným zhodnotením v dobe od jeho vyplatenia do doby, kedy správca dane rozhodol o neoprávnenosti odpočtu resp. do vyrúbenia dane, pre ktorú by bol povinný takto vyplatený nadmerný odpočet DPH štátu vrátiť. Takúto škodu v podobe ušlého zisku si však žalobca v konaní neuplatňoval.

2.3. Pokiaľ išlo o uplatnenú škodu vo výške 13.185,37 eura, aj tu sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie nárok zamietol. Odvolací súd iba dodal, že aj pri tomto nároku absentuje priama príčinná súvislosť medzi žalobcom označeným nesprávnym úradným postupom správcu dane a uplatnenou škodou, pretože žiadne ustanovenie zákona č. 511/1992 Zb. (predovšetkým § 9 ods. 3) neupravuje, že daňový subjekt musí byť v daňovom konaní obligatórne zastúpený zvoleným zástupcom, príp. že tento ho musí zastupovať za odmenu. Ak sa daňový subjekt sám rozhodne zvoliť si zástupcu, je povinný s tým sám znášať aj náklady s tým spojené (prípadnú odmenu zástupcu). Takto vyplatená odmena potom nevznikla z dôvodu nesprávneho úradného postupu správcu dane (nebola s ním v priamej príčinnej súvislosti), ale vznikla z rozhodnutia samotného daňového subjektu. Nárok na zaplatenie škody by mohol byť v tomto prípade dôvodným iba v prípade, ak by zákon vyžadoval obligatórne zastúpenie daňového subjektu v daňovom konaní s tým, že aj výška odmeny by mohla byť potom priznaná len v tarifnej hodnote (nie v zmluvne dojednanej).

2.4. Napokon rovnako za nedôvodný, považoval odvolací súd aj nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože si žalobca nesplnil povinnosť tvrdenia. Odvolací súd zohľadnil aj to, že samotné DR SR vo viacerých listoch adresovaných žalobcovi konštatovalo svoje pochybenie pri začatí „prvej“ daňovej

kontroly u žalobcu a vyslovilo, že nepovažuje túto kontrolu za zákonne začatú, čo odvolací súd označil za dostatočné zadostučinenie (§ 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z.). Nakoľko žalobca v ďalšom už netvrdil (a ani nepreukázal) žiadnu inú skutočnosť, ktorá by preukazovala, že toto zadostučinenie nebolo dostatočným, odvolací súd nevzhliadol dôvod na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Samotné, hoci nezákonné (neúčinné), začatie daňovej kontroly nemohlo vyvolať negatívne dopady v podnikateľskej sfére žalobcu. Nie je tu teda daná ani príčinná súvislosť medzi neúčinne začatou daňovou kontrolou (nesprávnym úradným postupom) a deklarovanou nemajetkovou ujmovou žalobcu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) v celom rozsahu dovolanie prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolateľ uplatňujúc podľa jeho názoru princíp právnej istoty a legitímneho očakávania namietal arbitrárnosť, nezákonnosť, protiústavnosť, svojvoľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd vec podľa názoru dovolateľa nesprávne právne posúdil a nevysporiadal sa dôsledne s § 79 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 222 /2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej len "zákon o DPH ") s tým, že Daňový úrad Bratislava III nezačal daňovú kontrolu nadmerného odpočtu DPH za 2Q 2007 účinne, nevydal rozhodnutie, jeho postup podľa § 79 ods. 2 zákona o DPH bol nezákonný, a preto mu vznikla bezodkladne povinnosť zabezpečiť postup podľa § 79 ods. 1 zákona o DPH a vyplatiť mu uplatnenú sumu nadmerného odpočtu DPH podľa podaného daňového priznania. Namietal, že okresný súd vydal rozhodnutie predčasne bez znalosti daňového práva a ani nevykonával test proporcionality. Žalobca tvrdí, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 02. 2023 bol vydaný bez splnenia zákonných podmienok podľa § 219 ods. 3 CSP, ktorý vyžaduje, aby sudca upovedomil elektronickými prostriedkami strany alebo ich zástupcov o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku aspoň 5 dní vopred na označené elektronické adresy. V spise neexistuje žiaden doklad ani záznam, že by krajský súd zaslal takéto upovedomenie na e-mailové adresy žalobcu, ktoré on a jeho splnomocnený zástupca používali na doručovanie písomností, hoci požiadal súd listom z 30. 01. 2018 o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku krajským súdom. Tento postup podľa žalobcu predstavuje hrubé porušenie zásady nestrannosti a spravodlivého konania, porušenie princípu prvej istoty a legitímneho očakávania strany sporu, ako aj jej práva na riadne procesné informácie. Napokon poukazuje na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, ktorý uviedol, že ako odporca nerešpektuje zásady, za ktorých sa verejne vyhlásil rozsudok, odníma strane možnosť pred súdom konať v zmysle § 420 písm. f) CSP.

4. Žalovaná sa vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu stotožnila s rozhodnutím odvolacieho ako aj okresného súdu, navrhla dovolanie žalobcu v zmysle § 447 písm. f) CSP odmietnuť ako procesne neprípustné, alternatívne v zmysle § 448 CSP zamietnuť ako nedôvodné. Podané dovolanie považovala za neopodstatnené, v mnohých častiach za zmätočné a nenaplnujúce dovolacie dôvody. Uviedla, že žalobca kumuloval dovolacie dôvody uvedené v § 420 CSP a § 421 CSP, pričom v rámci § 421 uvádza všetky možnosti dovolacieho dôvodu a zo znenia dovolania ani nie je možné postup odvolacieho súdu zakladajúci dôvod dovolania v zmysle § 421 CSP identifikovať. Žalobca v predmetnom dovolaní poukázal na neúčinne začatú daňovú kontrolu a tiež poukázal na skutočnosť, že odvolací súd oznámil verejné vyhlásenie rozsudku na úradnej tabuli súdu, avšak o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil dovolateľa. Táto argumentácia pôsobila absurdne, keďže z uvedeného rozsudku vyplýva práve povinnosť odvolacieho súdu oznámiť verejné vyhlásenie rozsudku na úradnej tabuli súdu, čo súd vykonal, ako uvádzal sám žalobca. Povinnosť upovedomiť o tom procesné strany elektronickými prostriedkami bola ničím nepodložená subjektívna domnienka žalobcu. Tvrdenie žalobcu o nevykonaní dôkazov a nedaní rozumnej odpovede na jeho tvrdenia taktiež nemožno považovať za opodstatnené.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť, pretože dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421

CSP.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

8.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP predovšetkým namietal, že mu nebol odvolacím súdom v zmysle jeho žiadosti oznámený čas a miesto verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami.

10. Podmienky rozhodnutia súdom za pomoci inštitútu verejného vyhlásenia rozsudku (bez nariadenia pojednávania) v režime aktuálnej procesnej úpravy (platnej a účinnej i v čase rozhodovania odvolacieho súdu v prejednávanej veci) vymedzuje ustanovenie § 219 ods. 3 CSP (predtým § 214 ods. 3 OSP), podľa ktorého vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením; pričom, ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

10.1. Strana sporu teda môže súd požiadať, aby jej bolo oznámené miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami (elektronickou poštou). V prípade takejto žiadosti je povinnosťou súdu strane vyhovieť.

11. Z obsahu súdneho spisu (č. l. 628-630) najvyšší súd zistil, že zástupca žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie i odvolacím súdom Q. dňa 30. 01. 2018 doručil okresnému súdu podanie, v ktorom sa ospravedlňoval z neúčasti na pojednávaní a zároveň uviedol, že na elektronickú adresu (ktorú označil) žiada doručovať aj písomnosti súdu, upovedomenia o odročení pojednávania, ako aj „upovedomenia o verejnom vyhlásení rozsudku Krajským súdom v Bratislave“. Vychádzajúc z obsahu podania ide o žiadosť zástupcu žalobcu v zmysle § 219 ods. 3 veta druhá CSP. Z obsahu spisu vyplynulo, že okresný súd opakovane komunikoval so žalobcom prostredníctvom elektronických správ zasielaných na jeho elektronické adresy (č. l. 636, 658).

12. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo verejne vyhlásené dňa 14. februára 2023 (č. l. 748). Verejnému vyhláseniu rozsudku predchádzalo oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, ktoré bolo na úradnej tabuli súdu zverejnené (vyvesené) dňa 08. 03. 2023 a zvesené dňa 15. 02. 2023 (č. l. 746-747 súdneho spisu). V spise však nie je žiaden záznam o tom, že by odvolací súd čas a miesto verejného vyhlásenia rozsudku oznámil žalobcovi v zmysle jeho žiadosti na ním uvedenú elektronickú adresu. Odvolací súd si tak vo vzťahu k žalobcovi nesplnil povinnosť

vyplývajúcu z § 219 ods. 3 veta druhá CSP.

13. Najvyšší súd už za účinnosti predchádzajúceho civilného procesného kódexu dospel k záveru, že k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f) OSP) dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 OSP o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 OSP požiadal o také doručovanie písomností (R 9/2016). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že, ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 OSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

14. Vyššie uvedený právny názor zastáva najvyšší súd aj po 30. júni 2016 za účinnosti nového procesného kódexu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/254/2018, 4Cdo/132/2017, 5Cdo/14/2018, 5Cdo/127/2018, 5Cdo/58/2019, 5Cdo/92/2019, 7Cdo/242/2022, 7Cdo/93/2022, 8Cdo/128/2024).

15. Dovolací súd v súvislosti s judikatúrou ústavného súdu vo vzťahu k opomenutiu oznámenia času a miesta verejného vyhlásenia rozsudku strane sporu (viď napríklad II. ÚS 169/2019, II. ÚS 152/2020, II. ÚS 162/2020) poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/141/2020, v ktorom sa uvádza: „Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (porov. II. ÚS 169/2019, II. ÚS 152/2020, II. ÚS 162/2020) vyplýva, že ústavný súd rozlišuje ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer tejto námietky. Podľa jeho názoru opomenutie takéhoto oznámenia je zjavne nezákonným postupom súdu, ktorým dochádza k odňatiu možnosti strany sporu konať pred súdom a tým aj k naplneniu prípustnosti dovolania z dôvodu v zmysle § 420 CSP, avšak sám osebe nemusí dosahovať intenzitu porušenia ústavných práv tejto strany sporu, pretože pre posúdenie ústavnosti takéhoto síce zjavne nezákonného postupu súdu je rozhodujúce, či sa do dispozičnej sféry a vedomia strany dostalo v dostatočnom časovom predstihu (t. j. v lehote najmenej päť dní) riadne upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (na úradnej tabuli súdu či na jeho internetovej stránke), aj keď nie elektronickými prostriedkami. Z uvedenej argumentácie teda vyplýva, že neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami strane na jej žiadosť je nesprávnym procesným postupom súdu dosahujúcim takú intenzitu, že ním dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, ale nie aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (hoci právo na spravodlivý proces je ich imanentným komponentom), pretože v danom prípade nemožno uzavrieť, že by konaním súdu bol celkom odignorovaný princíp verejnosti konania, zahrňujúci i verejné vyhlasovanie meritórnych rozhodnutí, a že by strana nemala vôbec žiadnu možnosť dozvedieť sa o mieste a čase vyhlásenia rozsudku. Záver, v zmysle ktorého by sa strana nemohla účinne domáhať nápravy uvedenej vady - ak teda nie z ústavnoprávneho hľadiska, tak aspoň z procesnoprávneho hľadiska v rámci inštančného postupu pred všeobecnými súdmi - by znamenal, že ustanovenie § 219 ods. 3 druhá veta CSP je v právnom poriadku samoúčelné a nadbytočné. So zreteľom na uvedené dovolací súd, súc viazaný právnym názorom ústavného súdu, uzatvára, že neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, hoci o to žalovaná výslovne požiadala, treba považovať za nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým bolo porušené právo žalovanej na spravodlivý proces a ktorým došlo k založeniu prípustnosti jej dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a robí jej dovolanie v zmysle § 431 ods. 1 CSP dôvodným.“

16. Vyššie uvedený právny záver zastáva dovolací súd aj v preskúmvanej veci, a preto musí konštatovať, že postupom odvolacieho súdu, ktorý nedodrжал vo vzťahu k žalobcovi procesný postup v zmysle § 219 ods. 3 veta druhá CSP, znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a zároveň dôvodné. Je preto potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 439

písm. a) CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd už nemal možnosť zaoberať sa žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 CSP.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.